

Deveti bijenale mladih

Kosta Vasiljković

U komentarima i analizama naše kulturne situacije, i verbalno-profesionalni kritizeri „svega postojećeg“ (u visokim tonovima patetično-lamentirajućeg registra!) i oni drugi što se oslanjaju na zdravi rezon (u statističko-sociološkim snimcima koji su tek osnova za efikasniji demarš!) — zapažaju kako se u nas nedoslednosti, „kratki dah“, kolebljivost koja ne zna za tradiciju i odsustvo vizije u koju bi bilo probitačno investirati, javljaju, maltene, kao opšte mesto, kao nekakva „konstanta“! Apstraktna lamentiranja na tu, tenovsku temu, kao da govore o nekakvoj nacionalnoj „predodređenosti“ za kratki dah, o fatumu. A cela istina je na drugoj strani: u konkretnoj aktivnosti čoveka ili u njegovoj neaktivnosti. Dobru ilustraciju u prilog gornje teze pruža već dvadesetogodišnja konkretna aktivnost sa dobrim posledicama poletnog kolektiva riječke Moderne galerije na čelu sa dr Borisom Vižintinom koji je osetio gde treba investirati i koji je, stalnim doziranjem, celu stvar držao u „fit“-formi: Bijenale mladih tako je i dospeo do dana današnjih i do reputacije kakvu poseduje!

Budući da na demokratski način, a po kriteriju vrednosti, okuplja mlade (do 35 godina) širom zemlje, bez obzira na estetičku poetiku i prosede, Bijenale je podosta iskoristio od šanse da, poput kardiograma, registruje puls umetničkih događaja kod mladih; kod onih, dakle, koji u kapitalnom smislu odlučuju o sudbini slike nacionalne umetnosti. U komplikovanoj svakodnevi, izvanredan značaj te činjenice — tj. Bijenala — često nismo u stanju da akceptiramo. Stoga apel da se oni dubinski slojevi značenja Bijenala imaju u vidu od strane šire društvene zajednice, nije samo apel osetljivog stručnjaka koji govori „za svoju kuću“ već se u tome apelu sadrži i najviši, tj. nacionalni interes.

S pravom se može reći da je ovog puta interesovanje za izlaganje na Bijenalu kulminiralo: javilo se 214 autora sa 369 radova. Jugoslovenski žiri imao je ambiciju da oštrim selekcionisanjem postigne tri cilja: edukativnost, umetničku relevantnost i prezentaciju primerenu kapacitetu prostora. Zato je u izložbu uključio samo 108 radova od 86 autora. Napomenimo da je Bijenale indikativan još u jednom važnom pogledu: jer pruža indirektnu informaciju o karakteru i vrednosti pedagoš-

kog rada na akademijama i fakultetima triju naših vodećih centara, Ljubljane, Zagreba i Beograda. I kad smo već kod razmišljanja sa pedagoškim implikacijama, založio bih se za nešto što se danas ne prakticira: da umetničke škole iz naše zemlje organizovano dovode studente na Bijenale, i ne samo Bijenale već i druge velike umetničke manifestacije.

Zahvaljujući rečenim namerama žirija, od 86 autora, njih preko 20 skoro da nadilaze prosečne vrednosti, više, dakle, od 1/4! U eminentno umetničkom pogledu, nekih radikalnih prodora u neosvojena prostranstva, nema, kao što nema ni grozničavog avangardizma (koji često zna šta neće, ali ne i šta hoće!): dominiraju nastojanja na plastičnim vrednostima (na bitnim odredbama medija) iz domena nove figuracije u znaku ekspresije; tu je, zatim, apstrakcija, često geometrijskog tipa, sa naglašenom asocijativnom notom otvorenog sadržaja, tu su orijentacije ka tzv. hiperrealizmu i fantastici dok tzv. konceptualne umetnosti (ako se izuzmu izvesni nivoi tog stava u okviru pojedinih dela) skoro da i nema. Ima, međutim, trabantstva, mediokritetskog tapkanja za proverenim formulama; mlakih, konformistički smirenih invencija koje ne govore o mladosti nabijenoj ekrazitnom voljom, o malroovskoj antisudbinskoj dimenziji umetnosti, već o odsustvu duhovnih agenasa, o konzervativizmu koji direktno vodi u regresiju.

I kao što je, malopre, bilo reči o apelu društvu da spozna zbilju Bijenala, tako sada apelujemo na mlade da imaju u vidu ove nelepe attribute i da, u dosluhu najviših etičkih normi, preispitaju svoje umetničke stavove.

Ukoliko bismo tražili najbolje autore 9. bijenala mladih, onda bi to mogli biti (kataloški redosled): Vesna Butković, Aleksandar Cvetković, Božidar Damjanovski, Tone Dešmar, Nikola Fidanovski, Vinko Fišter, Pavel Florjančič, Herman Gvardjančič, Borivoje Ivanković, Boris Jesih, Novica Jocić, Ivan Kuduz, Sonja Lamut, Mladen Marinkov, Marijan Mavrić, Đurđa Merle, Dragomir Mileusnić, Milan Miletić, Dragan Mojović, Mladen Peranić, Nenad Opačić, Ištvan Sajko, B. Švaljek, Radoslav Tađić, Dragan Todorović i Safet Zec.

Neki od ovih autora, međutim, nisu predstavljeni radovima koji ih najbolje legitimišu.